

Egy levél margójára

VISSZHANG - LIX. évfolyam, 23. szám, 2015. június 5.

Dés Mihály levelét olvasva (*Hogyan nem lettem Szépíró, ÉS, 2015/21., máj. 22.*) elgondolkodtató a következő: „A Barcelonában töltött 23 év során kötetnyit írtam hazai szerzőkről, az oda látogató íróinkat ismertettem, bemutattam, jó néhányuk esetében én jártam ki, hogy publikálják őket spanyolul. Ilyen volt például Kertész Imre. Évekig házaltam a Sorstalansággal – sajnos pusztán szerelemből –, míg végre sikerült kiadót találnom neki egy olyan időszakban, amikor Magyarországon inkább csepülték, mint becsülték szerzőjét. A rettenetesre sikeredett fordítást próbáltam kijavítani, ismét csak ad honorem, és amikor pár év múlva – már a dicsőség árnyékában – egy másik kiadó újrafordította, a könyv végre méltó tolmácsolója hozzám járt ingyenes értelmezési tanácsadásra.”

Kertész Sorstalanságának spanyolországi történetéről írja mindezt Dés Mihály. Évekig házalt vele. Elhiszem. Xantus Judit is ezt mondta nekem 1998-ban, Kovacsics Ádám is ezt tette, évekig házaltak a magyar szerzők műveivel, mígnem 1999-től, Frankfurt után, mindenki magyar irodalmat akart kiadni Spanyolországban. Nem rejtem véka alá, nagyon megemelkedett a gyomrom, mikor Dés Mihály fentebbi sorait olvastam, és Xantus Judit nevében is kikérem magamnak, hogy így írjanak róla. Ő a regény fordítója, de sajnos ő már nem tud védekezni. Nem fér a fejembe, hogyan írhat le ilyet egy honfitárs, egy kolléga, a halott kollégája fordításáról, még ha így történt is, ahogy állítja, miszerint ő próbált javítani rajta. És hát az idézet előző része: „...míg végre sikerült kiadót találnom neki egy olyan időszakban, amikor Magyarországon inkább csepülték, mint becsülték szerzőjét”. Ezen elcsodálkoztam, én ezt másképp látom. 2000-ben, amikor a könyvfesztivál vendégeként Julio Llamazares Budapesten járt, némi zavarodottságot keltettünk a spanyol követségi ebédre érkezvén, mert nem szerepeltem a meghívottak listáján, de ő kikötötte, hogy márpedig mennem kell, ha a fordítója nem mehet, akkor ő se megy, szóval ezen az ominózus ebéden hirtelen-hamarjában Kertész Imre mellé ültettek. Sra. Llamazares, ez állt a névtáblán előttem az asztalon, nem álltam meg mosolygás nélkül, aztán hamar arcomra fagyott a mosoly, és utána inkább egész végig szégyelltem magam, mert Kertész Imrétől a Sorstalanság vonatkozásában mindössze annyit tudtam kérdezni, hogy: Imre, ugye a maga regényét is Xantus Judit fordította? Spanyolországban a nagyközönség előbb ismerte Kertész Imre nevét, mint hogy itthon szapulhatták volna. Először a Plaza y Janés adta ki 1996-ban, utána több kiadást megért, 2000-ben például Kovacsics Ádám előszavával a Círculo de Lectores jelentette meg (hasonló, mint nálunk a Könyvklub volt). Itthon a Nobel-díj előtt szinte csak a szűk szakma ismerte, meg aki Spiró György 1983-as ÉS-beli méltató cikke alapján gyorsan nekilátott és elolvasta. A barátaim közül is egyedül Száraz Miklós György olvasta, mert neki még az első megjelenés idején kezébe adta az édesapja. Az Acantilado, minden magyar szerző legkedvesebb kiadója 2006-ban nem fordította újra, éppen a 14. kiadásánál tart, és máig Xantus Judit szerepel benne fordítóként, Kovacsics Ádám pedig mint kontrollszerkesztő.